

LANDSTINGSREVISIONEN

Följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll

Rapport nr 35/2013

Innehåll

1. Sammanfattande analys.....	3
2. Bakgrund	4
2.1 Revisionsfrågor	4
2.2 Revisionskriterier	4
2.3 Metod och genomförande	4
3 Regler för internkontroll.....	5
3.1 Kommunallagen	5
3.2 Fullmäktiges reglemente för intern kontroll.....	5
3.3 Landstingsstyrelsens anvisningar	5
3.4 Landstingsdirektörens systembeskrivning	6
4 Granskningens resultat.....	8
4.1 Landstingsstyrelsens ansvar som styrelse	8
4.2 Vår kommentar	9
4.3 Landstingets samtliga styrelser och nämnder.....	9
4.4 Vår kommentar	10
4.5 Svar på revisionsfrågor.....	11
4.6 Rekommendationer.....	11

1. Sammanfattande analys

Vår granskning visar att landstingets styrelser och nämnder år 2013 i vissa delar har haft god följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll. I hög utsträckning har styrelser och nämnder beslutat om riskanalyser, internkontrollplaner och organisationer för arbetet med den interna kontrollen.

Av granskningen framgår emellertid också att styrelser och nämnder behöver utveckla arbetet med den interna kontrollen. Flera av de kontroller som styrelser och nämnder beslutar om i sina internkontrollplaner är inte tillräckligt specifika när det gäller hur och med vilken omfattning kontrollerna ska genomföras. En annan svaghet är att flera av styrelserna och nämnderna inte säkerställt att kontroller i planer blivit genomförda eller återrapporterade med tillräcklig kvalitet.

I sin utvärdering för år 2013 av landstingets samlade system för intern kontroll konstaterar landstingsstyrelsen att arbetet med den interna kontrollen är systematiskt och fångar upp relevanta risker. Enligt landstingsstyrelsen är det dock svårt att få en tydlig bild av kontrollers omfattning och resultat och om åtgärder vidtagits i syfte att åtgärda identifierade brister. Landstingsstyrelsen bedömde att arbetsprocessen för den interna kontrollen behövde vidareutvecklas men beslutade inte om några specifika åtgärder.

Med utgångspunkt av granskningens iakttagelser lämnar vi följande rekommendationer till landstingsstyrelsen:

- Se till att de kontroller som finns i styrelsens internkontrollplan är tillräckligt specifika så att det av internkontrollplanen framgår hur och med vilken omfattning kontrollerna ska göras.
- Säkerställ att kontrollerna i internkontrollplanen blir genomförda och återrapporterade till styrelsen med tillräcklig kvalitet. Av redovisningen bör det framgå:
 - o Metod och omfattningen av kontrollerna
 - o Resultatet av kontrollerna
 - o Åtgärder för att rätta till identifierade brister
- Verka för att övriga styrelser och nämnder ser till att de kontroller som finns i deras internkontrollplaner är tillräckligt specifika. Av internkontrollplanerna bör det framgå hur och med vilken omfattning kontrollerna ska göras.
- Verka för att övriga styrelser och nämnder säkerställer att kontroller i deras internkontrollplaner blir genomförda och återrapporterade med tillräcklig kvalitet.
- Verka för att övriga styrelser och nämnder vidtar åtgärder i händelse av att brister blir identifierade.

2. Bakgrund

Styrelser och nämnder ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig.

Landstingsstyrelsen ska ha uppsikt över övriga styrelser och nämnders verksamheter. Landstingsfullmäktige har beslutat om ett reglemente för intern kontroll. Revisorerna har i sin granskningsplan för år 2013 beslutat att granska hur landstingsstyrelsen i egenkap av styrelse har säkerställt att styrelser och nämnder följer fullmäktiges reglemente för intern kontroll.

2.1 Revisionsfrågor

Enligt fullmäktiges reglemente för intern kontroll ska landstingsstyrelsen årligen utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll. Vid behov ska landstingsstyrelsen besluta om förändringar i systemet för internkontroll. Med utgångspunkt av fullmäktiges reglemente har vi formulerat följande revisionsfrågor

- Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll?
- Har landstingsstyrelsen utvärderat landstingets samlade system för intern kontroll?
- Har det funnit behov för landstingsstyrelsen att besluta om förändringar i systemet för intern kontroll? Om så är fallet, har landstingsstyrelsen beslutat om sådana åtgärder?

Granskningen avser landstingsstyrelsens ansvar som styrelse utvärdera landstingets samlade arbete med intern kontroll. Granskningen avser år 2013.

2.2 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Vi kommer att utgå från nedanstående revisionskriterier:

- Kommunallagen, 6 kap. 1 §
- Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

2.3 Metod och genomförande

Granskningens iakttagelser bygger på slutsatser från de basgranskningar som för år 2013 är genomförda för landstingets samtliga styrelser och nämnder. Iakttagelserna bygger också på slutsatser från en granskning av hur styrelsen som nämnd och hälso- och sjukvårdsnämnden uppfyllt fullmäktiges reglemente för internkontroll (26/2013). Därutöver har vi genomfört en granskning av styrelsens protokoll. Under arbetet med granskningen har vi stämt av

fakta med landstingets redovisningschef. Redovisningschefen har också tagit del av rapportutkast som en del i kvalitetssäkringen av rapporten.

3 Regler för internkontroll

3.1 Kommunallagen

Landstingsstyrelsen ska i egenskap av styrelse ha uppsikt över övriga styrelser och nämnder och kommunala företag (6 kap. 1 §). Nämnderna ska inom sina ansvarsområden se till att verksamheterna bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige beslutat samt de föreskrifter som gäller för verksamheterna. Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheterna bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. (KL 6 kap. 7 §)

3.2 Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

I landstingets reglemente för intern kontroll (VLL 846-2009) har fullmäktige beslutat att landstingsstyrelsen har ett övergripande ansvar att se till att landstinget har en god intern kontroll. Landstingsstyrelsen har också ansvar för att utfärda tillämpningsanvisningar och upprätta regler för rapportering av den interna kontrollen.

Varje nämnd och styrelse ska enligt fullmäktige upprätta en organisation för den interna kontrollen. Respektive styrelse och nämnd ska besluta om anvisningar för den interna kontrollen. Styrelser och nämnder ska också besluta om internkontrollplaner för sina verksamhetsområden.

Senast i samband med upprättandet av årsrapporter ska styrelser och nämnder rapportera till landstingsstyrelsen om resultatet av årets arbete med intern kontroll. Landstingsstyrelsen ska med utgångspunkt från denna rapportering utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll.

3.3 Landstingsstyrelsens anvisningar

Av landstingsstyrelsens anvisningar för intern kontroll (VLL 1637-2013) framgår att varje nämnd ska fastställa:

- Hur planering och rapportering av intern kontroll ska gå till.
- Hur brister i den interna kontrollen ska rapporteras.
- Hur nyanställda ska introduceras och utbildas i vad intern kontroll innebär.

I samband med att nämnderna beslutar om sina verksamhetsplaner ska nämnderna också anta planer för sin interna kontroll. Enligt styrelsens anvisningar ska planerna innehålla:

- Genomförda riskbedömningar.
- Uppgifter om vilka kontroller som ska genomföras och följas upp.
- Omfattningen på kontrollaktiviteterna.
- Vem som har ansvar för att utföra uppföljning.
- Till vem uppföljningen ska rapporteras.
- När rapportering ska göras.

Av anvisningarna framgår att respektive nämnd ska få rapporter om den interna kontrollen. Vid upptäckta brister ska rapporterna innehålla förslag på åtgärder för att förbättra kontrollen. Nämnderna ska därefter rapportera om sin interna kontroll till landstingsstyrelsen. Med utgångspunkt av denna rapportering ska landstingsstyrelsen i sin tur utvärdera och göra en samlad bedömning av hur landstingets system för intern kontroll fungerar. Denna bedömning ska landstingsstyrelsen redovisa till fullmäktige i anslutning till fullmäktiges behandling av årsredovisningen.

3.4 Landstingsdirektörens systembeskrivning

I juni 2012 beslutade landstingsdirektören om en systembeskrivning för intern styrning och kontroll i landstinget (ELG 2012-06-11, § 39). Syftet med dokumentet är att beskriva hur organisationen för intern kontroll ser ut i landstinget och hur ansvaret är fördelat på olika nivåer.

I systembeskrivningen återger landstingsdirektören den ansvarsfördelning som fullmäktige med sitt reglemente beslutat för landstingsstyrelsen och övriga styrelser och nämnder. Därutöver beskriver landstingsdirektören hur ansvaret är fördelat på tjänstemannanivå. Av systembeskrivningen framgår följande ansvarsfördelning på tjänstemannanivå:

Uppgifter från landstingsdirektörens systembeskrivning för intern styrning och kontroll

Landstingsdirektör	<ul style="list-style-type: none">- Se till att alla följer landstingets regler för arbete med intern kontroll- I januari varje år utvärdera och analysera landstingets samlade system för intern kontroll- I januari varje år föreslå åtgärder för att rätta till brister eller utveckla arbetet med den interna kontrollen
Verksamhetsområdeschef	<ul style="list-style-type: none">- Inom sina ansvarsområden se till att alla följer landstingets regler för arbete med intern kontroll- Inom sina ansvarsområden utforma verksamhetsspecifika regler så att en god kontroll kan upprättas- I december varje år rapportera till landstingsdirektören av genomförda kontroller. Vid behov åtgärda brister och föreslå förbättringar
Stabschef	<ul style="list-style-type: none">- Inom sina ansvarsområden ansvara för riskanalyser och kontroller rörande landstingsövergripande frågor- I december varje år rapportera till landstingsdirektören genomförda kontroller. Vid behov åtgärda brister och föreslå förbättringar- Stödja politisk ledning, tjänstemannaledning och verksamheter i arbetet med intern kontroll.
Styrgrupp för intern kontroll	<ul style="list-style-type: none">- Samordna processen med att ta fram årliga planer för intern kontroll. Gruppen består av verksamhetsområdescheferna och ekonomichefen som ordförande och redovisningschefen som sammankallande och föredragande.

4 Granskningens resultat

4.1 Landstingsstyrelsens ansvar som styrelse

I tabellen nedan finns en sammanställning över i vilka delar vi bedömer att landstingsstyrelsen följer fullmäktiges reglemente i egen-
skap av styrelse.

Revisionsfråga	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har landstingsstyrelsen upprättat en organisation för arbetet med övergripande system för styrning och kontroll?	Ja	121211, §216
Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder upprättat organisationer för sina arbeten med styrning och kontroll?	Ja	Se tabell på sida 10
Har landstingsstyrelsen beslutat om övergripande anvisningar för intern kontroll?	Ja	131105, §251
Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder till landstingsstyrelsen rapporterat om resultatet av årets arbete med den interna kontrollen?	Delvis	Styrelser och nämnder har med undantag för kostnämnden rapporterat till styrelsen. Rapporteringen från flera styrelser och nämnder är dock av låg kvalitet och det är svårt att värdera resultatet. <i>Tabellen fortsätter på nästa sida</i>

Revisionsfråga	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har landstingsstyrelsen utvärderat landstingets samlade system för intern kontroll?	Ja	140326, 88§
Har landstingsstyrelsen vidtagit åtgärder i händelse av att utvärdering visat på brister i den interna kontrollen?	Nej	140326, 88§ Styrelsen uppger att arbetsprocessen för den interna kontrollen behöver förbättras men beslutar inte om några specifika åtgärder.

4.2 Vår kommentar

Vår bedömning är att landstingsstyrelsen följer fullmäktiges reglemente när det gäller att utforma anvisningar och utvärdera landstingets samlade system för intern kontroll. I utvärderingen konstaterar styrelsen att det är svårt att få en tydlig bild av kontrollers omfattning och resultat. Landstingsstyrelsen bedömer att processen för arbetet med den interna kontrollen behöver ses över men lämnar inga specifika förslag över vilka åtgärder som behöver vidtas. I enlighet med fullmäktiges reglemente beslutade landstingsstyrelsen den 26 mars 2014 att avrapportera till fullmäktige om landstingets arbete med den interna kontrollen.

4.3 Landstingets samtliga styrelser och nämnder

I tabellen nedan finns en sammanställning över hur vi bedömer att landstingets samtliga styrelser och nämnder följer fullmäktiges reglemente för internkontroll. Utförligare information om styrelser och nämnders arbete med intern kontroll finns i de basgranskningar som revisionskontoret årligen tar fram för styrelser och nämnder.

Revisionsfrågor	Styrelsen	HSN	NFH	Vindelns FHS	Storums FHS	Patientnämnden	Kostnämnden
1. Har styrelser och nämnder för det egna verksamhetsområdet upprättat organisation för arbetet med intern kontroll?	Ja	Ja ²	Delvis	Ja	Ja	Ja	Ja
2. Har styrelser och nämnder säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja	Ja	Nej
3. Har styrelser och nämnder beslutat om internkontrollplaner?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej
4. Har styrelser och nämnder säkerställt att internkontrollplanerna beskriver vilka kontroller som ska genomföras, vem som ska genomföra kontrollerna och när uppföljning ska vara genomförd?	Delvis	Delvis	Delvis	Nej	Nej	Ja	Nej
5. Har styrelser och nämnder säkerställt att kontroller i internkontrollplanerna är genomförda?	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Nej
6. Har styrelsen eller nämnden vidtagit åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visar på brister?	Nej	Nej	Ja	Delvis	Nej	- ³	Nej
7. Har nämnder och folkhögskolestyrelser senast i samband med årsrapporten rapporterat resultatet från uppföljningen av internkontrollen till landstingsstyrelsen?	Ja ¹	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja	Nej

1. Landstingsstyrelsen beslutade den 26 mars 2014 om avrapportering till fullmäktige.

2. Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade i november 2013 om en organisation för arbetet med intern kontroll.

3. Internkontrollen identifierade inga avvikelser.

Sammanställningen i tabellen visar att styrelser och nämnder i hög grad beslutat om organisationer för arbetet med den interna kontrollen. Styrelser och nämnder har också i hög grad säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar och beslutade internkontrollplaner.

Av sammanställningen framgår att styrelser och nämnder i lägre utsträckning säkerställt att beslutade kontroller i internkontrollplanerna har blivit genomförda med tillräcklig kvalitet. Styrelser och nämnder har också varit passiva i fråga om att vidta åtgärder i händelse av att internkontrollen visat på brister.

4.4 Vår kommentar

Av styrelserna och nämnderna är det två nämnder som skiljer sig från övriga styrelser och nämnder när det gäller följsamheten till fullmäktiges reglemente för internkontroll. Patientnämnden har hög följsamhet till reglementet och kostnämnden har låg följsamhet till reglementet.

4.5 Svar på revisionsfrågor

I tabellen nedan lämnar vi svar på granskningens revisionsfrågor.

Revisionsfrågor	Bedömning Ja/Nej	Vår kommentar
Har landstingsstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll?	Nej	Kostnämnden har låg följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Flera övriga styrelser och nämnder har inte säkerställt att kontroller blivit genomförda eller återrapporterade med tillräcklig kvalitet.
Har landstingsstyrelsen utvärderat landstingets samlade system för intern kontroll?	Ja	
Har landstingsstyrelsen beslutat om åtgärder i händelse av att utvärderingen visar på sådant behov?	Nej	Styrelsen uppger att arbetsprocessen för den interna kontrollen behöver förbättras men beslutar inte om några specifika åtgärder.

4.6 Rekommendationer

Med utgångspunkt av granskningens iakttagelser lämnar vi följande rekommendationer till landstingsstyrelsen:

- Se till att de kontroller som finns i styrelsens internkontrollplan är tillräckligt specifika så att det av internkontrollplanen framgår hur och med vilken omfattning kontrollerna ska göras.
- Säkerställ att kontrollerna i internkontrollplanen blir genomförda och återrapporterade till styrelsen med tillräcklig kvalitet. Av redovisningen ska det framgå:
 - o Metod och omfattningen av kontrollerna
 - o Resultatet av kontrollerna
 - o Åtgärder för att rätta till identifierade brister
- Verka för att övriga styrelser och nämnder ser till att de kontroller som finns i deras internkontrollplaner är tillräck-

ligt specifika. Av internkontrollplanerna ska det framgå hur och med vilken omfattning kontrollerna ska göras.

- Verka för att övriga styrelser och nämnder säkerställer att kontroller i deras internkontrollplaner blir genomförda och återrapporterade med tillräcklig kvalitet.

Umeå den 2 april 2014

Richard Norberg
Certifierad kommunal revisor